

The Human Being – A Permanent Learner Omul – elevul permanent

Valentin Cosmin BLANDUL
Universitatea din Oradea

Abstract

In this article, the author proposes how the education can be a source of evolution for everyone. Individuals can achieve great accomplishments, even in the context of a poor previous education, through a program of lifelong learning that can help him learn about himself and the world.

Rezumat

În acest articol, autorul își propune să arate în ce fel educația poate fi o valoroasă sursă de educație pentru fiecare dintre noi. Oricine poate obține rezultate importante chiar dacă formarea sa inițială lasă de dorit, datorită programelor de dezvoltare prin care poate învăța despre sine și lume.

Educația adulților este un concept care în ultima vreme capătă din ce în ce mai multă importanță. În contextul unei societăți în continuă transformare, educația de-a lungul vieții nu mai este un “lux”, ci a devenit o necesitate cotidiană. “Cetatea educativă” spre care tinde adultul secolului XXI, este determinată de complexitatea vieții contemporane, de cerințele ce decurg din formarea multidimensională a personalității umane, precum și de nevoia adaptării continue a indivizilor și colectivităților la schimbările rapide ce au loc în societate.

Învățământul românesc a suferit și el o serie de transformări, adaptându-se din mers la noile cerințe impuse pe piață și de însăși consumatorii ei - adulții. Formarea conștiinței de sine a adultului s-a realizat într-o primă etapă printr-un exercițiu autodidact, acesta venind în contact cu noile forme de educație, promovate în special după anul 1989. De aici se degajă ideea unei relații indisolubile care se stabilește între individ și societate, insistându-se pe formarea omului în virtutea unor „modele” promovate de societate, prin preluarea valorilor culturale acesta contribuind la dezvoltarea respectivei comunități.

Instituțiile de învățământ superior care au ca principal obiect de activitate formarea inițială și continuă a personalului didactic au o dublă finalitate în ceea ce privește educarea conștiinței de sine a oamenilor: una pe termen scurt, reprezentată de pregătirea inițială a actualilor studenți – viitori dascăli (aspect realizabil prin formarea de specialitate, psihopedagogică și metodică), precum și una pe termen mediu și lung - formarea elevilor – viitori adulți (aspect realizabil prin intermediul cadrelor didactice care vor lucra cu ei).

Astfel, din perspectivă istorică, educația permanentă ne apare necesară atât pentru formarea copiilor, cât și pentru cea a adulților, constituind o cale de emancipare spirituală și socială și reprezentând un vector al democratizării educației societății (Gh. Bunesco, 1993). Educația permanentă, așa cum este ea definită de Dave R. H. reprezintă un proces de dezvoltare și perfecționare personală, socială, și profesională realizată pe durata întregii vieți, în scopul îmbunătățirii calității sale, aceasta constituind o idee comprehensivă și unificatoare care include învățarea formală, nonformală și informală, dobândirea și îmbogățirea unui orizont de cunoaștere care să permită atingerea unui nivel de dezvoltare posibil în diferite stadii și domenii ale vieții (N. Vințanu, 1993).

Privit din perspectiva acestei definiții, învățământul românesc ne apare puțin flexibil, dificil de a fi schimbat prin noile metode de învățare.

Pornind de la cele constate, vom încerca în continuare să explicăm relația care se stabilește între societate și individ prin prisma structurii procesuale a educației adulților (figura nr.1).

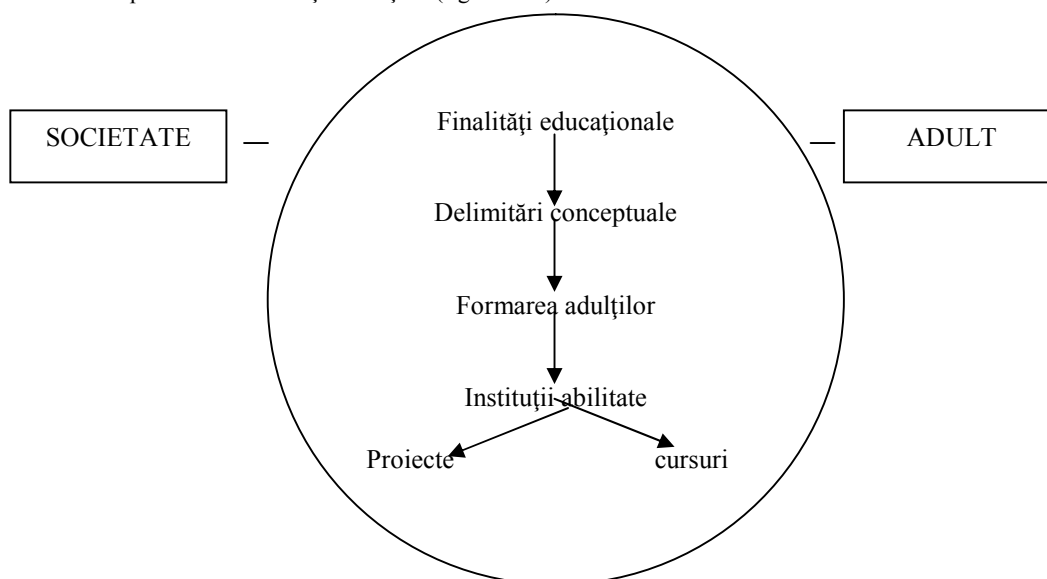

Figura nr. 1 – Structura procesuală a educației adulților

Societatea, prin menirea sa, are rolul de a promova o serie de valori culturale și de a le furniza adulților, încercând să răspundă la o serie de interogații:

1. Care sunt finalitățile educației adulților?

Principalele obiective ale educației adulților sunt următoarele (Gh. Bunescu, 1993):

- informarea și formarea continuă a adulților;
- transferarea accentului de pe conținuturi pe obiective și, implicit, plasarea adultului în centrul întregului proces educațional;
- dezvoltarea motivației adulților în a solicita noi acțiuni de formare continuă;
- dezvoltarea în acord cu posibilitățile psihoindividuale și de vârstă ale persoanei.

2. Ce înseamnă „educația adulților”?

A) *Educația adulților* este conceptul care desemnează un domeniu global – cel al tuturor activităților educative desfășurate în beneficiul populației adulte, acoperind o arie vastă de practici și metode. Conceptul nu este utilizat însă uniform, existând țări în care se folosește altă denumire, conviețuind cu alte concepte pe care le analizăm alături.

B) *Educația populară* – este un termen utilizat pentru toate formele de educație a adulților care se realizează prin intermediul asociațiilor, fundațiilor, organizațiilor etc. Acestea cuprind forme de educație non formale, și desemnează fenomenul care mai este denumit “animație”, educație socio-culturală, având uneori structură instituțională proprie (universități populare, case de cultură, cluburi), activități legate de petrecerea timpului liber sau orice tip de activitate destinată adulților care doresc să-și valorifice talentul sau competențele personale.

C) *Educația permanentă* - principiul care stă la baza acestui concept oferă posibilitatea realizării unei educații profund individualizate pe trasee proprii de pregătire sau formare, care sunt definite și alese, nu în raport cu un nivel de cunoștințe pre-determinat, ci în raport cu ritmul, necesitățile și aspirațiile proprii ale fiecărui individ.

D) *Educația de bază* – reprezintă o componentă centrală în educația adulților și prevede recomandările formulate tuturor oamenilor de a se pregăti mereu în domeniul în care își desfășoară activitatea, precum și în cel al culturii generale.

3. Care sunt instituțiile abilitate să realizeze educația adulților?

Așa cum s-a arătat principalele instituții chemate să realizeze educația adulților pot fi reprezentate de case de cultură, O.N.G.-uri, mass-media etc, precum și de diferitele universități care includ în oferta lor educațională module destinate populației adulte. Un rol central revine instituțiilor de formare a cadrelor didactice, în condițiile în care elevii de astăzi vor deveni adulții de mâine. Astfel, departamentelor de pregătire inițială și continuă din cadrul diferitelor universități, precum și celorlalte instituții de formare a personalului didactic dobândesc o importanță deosebită, de calitate a muncii lor depinzând în bună măsură, viitorul școlii românești. Departamentul pentru Pregătirea și Perfecționarea Personalului Didactic din Universitatea Oradea beneficiază de un personal specializat în diferite domenii ale științelor educației (psihologie, pedagogie, didactici speciale, educație specială) se adresează celor interesați în cariera didactică aflați în diferite stadii de formare inițială sau continuă.

4. Care sunt cele mai eficiente modalități de realizare a educației adulților?

Educația adulților se poate realiza prin cursuri de specialitate sau prin intermediul acțiunilor finanțate prin diverse proiecte. Rămânând în sfera formării personalului didactic, principalele servicii oferite de DPPP Oradea sunt următoarele:

- formarea inițială a studenților care doresc să devină profesor;
- formarea continuă a profesorilor care doresc să obțină definitivatul ori gradele didactice II și I;
- cursuri de formare în diverse ramuri ale științelor educației;
- dezvoltarea cercetării în domeniul științelor educației.

De asemenea principalele module post-universitare organizate de DPPP Oradea includ:

- ❖ modul de pregătire psihopedagogică – adresat absolvenților care nu au frecventat în timpul facultății cursurile propuse de DPPP, dar sunt interesați de cariera didactică;
- ❖ educația tehnologică – se adresează licențiaților care doresc să predea discipline cu caracter tehnic în învățământul pre-universitar;
- ❖ educație specială – îi vizează pe dascălii din învățământul special care nu au frecventat cursuri de defectologie în formele de școlarizare anterioare;
- ❖ modul de formare a managerilor educaționali - se adresează conducătorilor de instituții școlare.

Pe de altă parte, societatea civilă (și nu numai) realizează o serie de proiecte care vin în sprijinul populației adulte. Dintre acestea, cel mai cunoscut este GRUNDTVIG (cu cele două forme ale sale – I și II). Structura acțiunii se divizează în patru sub-acțiuni:

1. proiecte de cooperare europeană;
2. parteneriate pentru învățare;
3. burse pentru formarea personalului implicat în educația adulților;
4. rețele GRUNDTVIG (rețele tematice și rețele de proiecte).

Prin aceste proiecte de cooperare europeană se încearcă motivarea celor care participă, totodată făcându-se clar diferența între educația adulților și formarea profesională. Educația adulților urmărește dezvoltarea unor abilități de bază, pe când formarea profesională dezvoltă anumite competențe deja existente printr-o specializare clară într-un anumit domeniu. Tocmai de aceea proiectele europene captează atenția unui segment larg al populației, fiecare dintre participanți având delimitat clar activitățile pe care le va desfășura în cadrul lor.

5. Cine sunt beneficiarii educației adulților?

Prin atribuțiile sale, educația adulților vizează orice persoană care îndeplinește următoarele condiții:

- are cel puțin vârsta la care reglementările internaționale recunosc dreptul de a fi angajat și de a ocupa un loc de muncă - 16 ani;
- a abandonat școala din diferite motive (economice, sociale, culturale etc) sau este absolvent, are o ocupație, dar dorește continuarea studiilor sub diverse forme;

- ocupă o slujbă temporară, este șomer sau dorește schimbarea locului de muncă și recalificarea într-un alt domeniu;
- este o persoană de „vârsta a treia”.

O problemă extrem de delicată o reprezintă educația adulților cu nevoi speciale. În mod surprinzător însă, subiectul pare destul de puțin abordat, deși cadrul teoretic este asigurat prin mai multe hotărâri interne și internaționale (de exemplu, *Declarația de la Salamanca și Direcțiile de Acțiune Privind Educația Specială* adoptată în iunie 1994) care stipulează următoarele reglementări:

- tinerii cu cerințe educative speciale trebuie ajutați să realizeze o trecere cât mai eficientă de la viața școlară la cea de adult;
- școala trebuie să-i doteze cu însușiri utile vieții adulte, cum ar fi capacitatea de comunicare, de înserare activă în muncă etc;
- programele școlare (și, mai ales, cele din clasele terminale trebuie concepute astfel încât să ajute elevii în a se orienta spre o viață profesională independentă sau spre niveluri de școlarizare superioare, în acord cu particularitățile lor psihoindividuale);
- persoanelor cu nevoi speciale trebuie să li se acorde o atenție deosebită în cadrul programelor pentru adulți, prin realizarea de cursuri și proiecte adresate particularităților lor.

Astfel, adultul modern învață să se redescopere pe sine, să-și valorifice noile competențe dobândite și chiar să-și descopere alte calități pe care nu le-a valorificat îndeajuns.

Bibliografie

- Bunescu Gh. (1993) – *Democratizarea educației și educația părinților*, în Revista de pedagogie nr. 3/1993
 Jinga I. (1979) – *Educația permanentă*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.
 Jinga I. (1981) - *Educația ca investiție în om*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.
 Monteil Jean Marc (1997) - *Educație și formare*, Editura Polirom, Iași.
 Vințanu N. (1993) – *Educația pentru populație*, în Revista de Pedagogie nr. 3/1993
Declarația de la Salamanca și Direcțiile de Acțiune Privind Educația Specială, iunie, 1994